

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Opise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglasi, poslano ter notice isti prostor K 2. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Iz konstituante.

Beograd, 18. maja. 32. redni sejanek ustavotvorne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 16.20. Prečitale so se prošnje in pritožbe, potem pa poročilo verifikacijskega odseka, da se izroči sodišču poslanec Angjelovič.

Ministrski predsednik in minister za zunanje stvari Pašič je odgovoril na vprašanje poslanca Kušiča o članku v listu »Morning Post« glede odstopa luke Baroš Reki. Rekel je, da ta vest ni resnična, da pa ne smatra za potrebno da jo demantira. Prva reška cona je bila izpraznjena 9. maja, druga pa 14. maja. Dne 20. maja se bo sestala komisija za razmejitve, da se določi skupna meja točka med Reko, Italijo in našo državo. Mi nismo stoptli v nikakva pogajanja.

Na vprašanje poslanca Milana Milanoviča o pomoči Wranglovi vojski pravi g. Pašič, da nas begunci stanejo mesečno šest milijonov dinarjev za to, ker so vse druge države odrekle pomoč.

Na vprašanje poslanca Angjeloviča o volitvah za takozvano konstituanto na Reki odgovori ministrski predsednik, da je ta stvar še vedno na dnevnem redu, toda, ker vlada nima točnih podatkov v volitvah, ne more o tem ničesar odgovoriti. Potrebno je predvsem, da se te volitve priznajo.

Na vprašanje poslanca Jovana Jovanoviča o izvedbi pogodbe, ki se je sklenila z Nemčijo, Avstrijo in Bolgarsko, odgovori g. Pašič, da Nemčija ni izpolnila vseh obveznosti mirovne pogodbe in da je zato nastal znani konflikt. Naše zadržanje bo odvisno od splošnega zadržanja drugih zaveznikov. Nemčija je priznala svojo pripravljenost, da nam da vagone in lokomotive, ter se sedaj razpravlja vprašanje transporta.

Na drugo vprašanje poslanca Jovanoviča o naših opravnih v Parizu, Varšavi in drugod, odgovori g. Pašič, da za vojne naša poslanstva niso bila popolnoma tako, kakor bi bilo treba. Sedaj je prišlo do tega, da imajo nekatere države poslanike, pri nas pa so opravniki poslov. To ni redno stanje, toda obstoja danes več ali manj povsod.

Na tretje vprašanje istega poslanca, kdaj bo poročal o zunanji politiki, odgovori ministrski predsednik, da vodi naša država skupno politiko z onimi državami, ki so bile z nami v vojni. Stojimo na stališču, da morajo naši sovražniki izpolniti obveznosti, katere so prevzeli. Vsako večje vprašanje moramo reševati v sporazumu z zavezniki.

Na četrto vprašanje istega poslanca o razmejitvi na Koroskem, odgovori ministrski predsednik, da je razmejitve z Avstrijo na Koroskem zelo težka. Pojasni, kako je prišlo do tega, da smo plebiscit na Koroskem izgubili. Ko je vlada videla, da se v Gorenji Šleziji porabljajo nova pravila, po katerih naj se oni deli, v katerih je večina prebivalstva glasovala za Nemčijo, priklonijo Nemčiji, deli s poljsko večino pa Poljski, smo stoptli pri zaveznikih korak. Da se isto stori tudi na Koroskem. Stvar še

ni rešena, dasiravno smo ponudili stvarne dokaze. Dne 26. marca ti. smo poslali konferenci veleposlanikov v Parizu noto, v kateri naglašamo, da bi edina naša naravna meja napram Avstriji bila reka Drava. Močna meja napram Avstriji nam je potrebna, posebno ako se Avstrija združi z Nemčijo.

Skupščina preide na dnevni red. Poslanec Milojković (komunist) pravi, da so komunisti sovražniki buržuazije v vsaki obliki, toda ni vseeno kako obliko ima država. Tako bi komunisti prej pristali na buržujski republikli kakor na kraljevini. Glede imena države so odločno za »Jugoslavijo«. Minister za konstituanto Tričković se je v svojem govoru izjavil končno za formulo SHS. — Posl. Trajković (republikanec) izjavja, da je za njegovo stranko glavno vprašanje oblika vladavine. Samo v republikli se more narod upravljati po svoji volji, ustavotvorna skupščina pa je edina kompetentna, da reši to vprašanje. Njegova stranka stoji na stališču, da bi bilo treba izpremeniti obliko vladavine in da se radi tega ne more zlagati s prvim členom, ki določa monarhijo. Govori za ime »Jugoslavija«. Posl. Mitrič zagovarja ime »Jugoslavija«, istotudi narodni socialist Brandner. — Nato dobi besedo dr. Milan Rojc, ki se tudi izjavi za Jugoslavijo. Seja je bila zaključena ob 20.50.

G. Pašič je bil toliko priazen, da je podal ustavotvorni skupščini milostno par pojasnil o nekaterih zunanjepolitčnih vprašanjih, toda poročati o zunanji politiki pa ni hotel, nego je rekel: mi hodimo ista pota v zunanji politiki kakor države, ki so bile z nami v vojni; odkrito povedano, kakor hočejo Francozi, oziroma antanta.

Druga njegova prav značilna izjava se tiče ruskih beguncev. Za ruske begunce gre iz državne blagajne — recte iz žepov ljudstva — 24 milijonov kron mesečno, zato ker so druge države odrekle pomoč. Kako lepo je povedal g. Pašič. Kako neki pridemo mi do tega! Poglejmo najprej, kaj se godi z jugoslovanskimi državljani. Delavstvo strada vsled nezaposlenosti, dijak je brez kruha in obleke, jugoslovansko ljudstvo plačuje ogromne davke in takse in z z denarjem se podpira ljudi, ki imajo v Rusiji dovolj dela in jela. Če hočejo.

LDU. Beograd, 19. maja. V današnji seji ustavnega odseka se je nadaljevala razprava o členu 18. Odklonjen je bil predlog socialistov in zemljoradnikov, naj se tudi ministri in vojniki tožijo pred rednim sodiščem. Sprejet je bil dodatek, da se morejo uradniki tožiti za škodo, ki jo povzročijo, pred rednim sodiščem in da zastara tožba po devetih mesecih. Pri členu 19. je predlagal demokratski poslanec Angjelič dodatek, da se naj pri državljanstvu vstavi beseda »jugoslovensko«. Dodatek bo prišel pozneje v razpravo. Pri členu 20. je bil odklonjen predlog socialistov, naj se ne izročajo politični krivci.

Pogajanja z Italijo.

LDU. Beograd, 19. maja. Včeraj se je vršila seja naših delegatov za trgovinska pogajanja z Italijo ter je bil sprejet predlog za odgovor na zahteve italijanskih delegatov. Obenem je bilo določeno stališče naše delegacije pri nadaljevanju pogajanj. Italijanska delegacija še ni obvestila naše o svojem prihodu v Beograd. — Ker Rumunija ne priznava več trgovinske pogodbe, sklenjene leta 1912. s Srbijo, bo določilo ministrstvo za zunanje stvari po sklepu trgovinske pogodbe z Italijo svoje delegate za trgovinska pogajanja z Rumunijo.

Izid državnozborskih volitev v Italiji.

Rim, 19. maja. V kolikor so izšli volitev znani dosedaj, izgube socialisti v Turinu in Parmi po štiri mandate, od katerih dobi ljudska stranka po enega in nacionalni blok po tri mandate. V Napolju dobe socialisti dva mandata, enega od ljudske stranke, enega pa od konstitucionalne stranke. V Rimu izgubi ljudska stranka en mandat, katerega dobi nacionalistični blok. Socialisti izgube nadalje v Novari enega, v Veroni in v Florenci dva ter v Cuneu tri man-

date, kateri vsi pripadejo nacionalističnemu bloku.

Anglija proti delitvi Gornje Šlezije.

LDU London, 18. maja. V izjavi, ki jo je Lloyd George podal Reuterjevemu uradu, veli med dr.: Prihodnost sveta, posebno Evrone, bodo odločile stare ali nove priateljske razmere. Zatorej je versalleska pogodba nad vse važen dokument, zlasti za ententne narode. Ona nas najde skupaj tam, kjer je mnogokaj takega, kar nas loči. Oni, ki delajo z določbami pogodbe, kakor bi bile sport za strasti ali predsodke, bodo kmalu obžalovali svojo vročekrvnost. Angleška vlada se ne odteza nobeni odgovornosti glede pogodbe. Začasno je otežkočena prehranitev čet, toda te težkoče bodo, kakor zaupljivo domnevam že sedaj, kmalu prenehale. Opozorjam na dejstvo, da smo na zadnji konferenci pokazali svojo pripravljenost, dati zaveznikom našo mornarico na razpolago za vsako vojaško operacijo, ako bi Nemčija ne sprejela določb zaveznikov. Britanska vlada je stremila po tem, da se vprašanje delitve Šlezije reši na londonski konferenci. Izidi ljudskega glasovanja so bili znani. Naši zavezniki pa niso hoteli nadaljevati posvetovanj. Mi bomo zvesto vztrajali pri sklepu, ki ga je storila večina velesil, ki so na temelju pogodbe imele glas pri določitvi Šlezijske meje. Mi smatramo ljudsko glasovanje kot izraz želja šlezijskega prebivalstva, pa naj se glasi razsodba kakorkoli. Ker pa smo vstopili v veliko vojno in utrpeli velike izgube za obrambo stare pogodbe, pri kateri je bila udeležena naša država. Velika Britanija ne more gledati, da se tepta pogodba, katere so njeni zastopniki podpisali pred manj kakor dvema letoma.

LDU. Pariz, 19. maja. »Chicago Tribune« javlja v svoji današnji izdaji o nastopnem načrtu glede Gornje Šlezije. Gornja Šlezija postane neodvisna ali pod gospodstvom zveze narodov, kakor saarsko ozemlje, ali pa pod neposrednim režimom zaveznikih sil. V Franciji uvidevajo, da pri tem položaju Franciji ne bo mogoče zagotoviti Poljski vse industrijsko ozemlje. Namerava se celo po gotovem času, obnoviti ljudsko glasovanje.

Proglas nemških komunistov.

Berlin, 19. maja. Izvrševalni komite komunistične internacionale je pod datumom 7. tm. priobčil v listu »Rote Fahne« poziv proletarcem vsega sveta, ki se nanaša na to, da hočejo ententne vlade s Francijo na čelu zadržati zanjko okrog nemškega vrata. Samo padec Stinesove vlade, vzpostavitev gospodovanja delavskega razreda in zveza sovjetske Nemčije s sovjetsko Rusijo pomeni rešitev proletarijata. Proglas končuje: »Proč z bankrotno nemško vlado in z versalleskimi roparji! Naj živi sovjetska Nemčija in zveza s sovjetsko Rusijo!«

KEMAL PAŠA NAM OBETA — SOLUN?

LDU. Beograd, 19. maja. Dopisnik »Jutarnjega Lista« doznava, da je naša vlada prejela noto od Kemal paše, naj bi naša država pomagala kemalistom v Mali Aziji, za protiuslugo pa bi kemalisti delali na to, da bi Jugoslavija dobila in okupirala Solun.

GRKI V MALI AZIJI.

LDU. Helsingfors, 19. maja. Neki ruski list poroča, da so bili Grki hudoporaženi in da se umikajo proti Smirni. Kemalisti so potonili v zalivu Ismid grško križarko »Averes«.

LENIN POTUJE V ANGLIJO SAM.

LDU. Helsingfors, 19. maja. Listi javljajo, da je prosil Ljenu za dovoljenje, da sme potovati na Angleško, kjer bo vodil pogajanja za trgovinski dogovor z Anglijo.

DOGODKI V ORIJENTU.

Moskva, 18. maja. Angleške ladje so dospelo v Jafro, da se uduše ondodni nemir. Višji komisar je proglašil vojno stanje in ustanovil vojaško sodišče, Beograd.

Novo ogromno obdavljenje.

Včerajšnji »Slovenski Narod« poroča:

Delegat ministrstva financ v Ljubljani, dr. Karel Šavnik se je 18. tm. odpeljal službeno v Beograd, od koder se povrne v približno desetih dneh.

»Jutro« z dne 15. tm. je poročalo: Stanovanjska anketa. Beograd, 14. maja. Pri današnji seji za izenačenje stanovanjske naredbe, ki se je vršila v ministrstvu za socialno politiko od jutra do večera, je prišel v debato člen, ki govori o povišanju stanarine. Načelnik ministrstva Stojanovič je zastopal načelo, da bodi najvažnejša in glavna točka nove skupne stanovanjske naredbe kar največje izenačenje stanarin. ki so danes v posameznih pokrajinah zelo različne. Normalno povišanje cen za stanovanja naj bi znašalo trikratno čisto najemščino leta 1914. Za ekonomsko šibkeje uradnike, penzioniste, vdove, invalide itd. naj bi se določil znesek pod trikratno ceno leta 1914. Za stanovanja, ki so stala leta 1914, nad 2000 kron in za stanovalce, ki imajo letnih 120.000 do 200 tisoč kron, bi se smelo zahtevati štiri do šestkratno najemščino leta 1914. Za stanovanja s petini ali več sobami kakor tudi za najemnike, ki imajo nad 200.000 K letnih dohodkov, bi gospodarja ne vezala nobena omejitev glede višine. Odpor, ki se je pojavil proti temu členu radi velikih razlik, ki obstojajo v posameznih pokrajinah in vsled tega vitalno si nasprotujočih interesov, je povzročil, da se ni mogla dovršiti formulacija člena niti v glavnih obrisih. Obstoja nevarnost, da sploh ne bo mogoče izdelati etnotne naredbe za vso državo, ako se pri prihodnjih členih pokažejo zopet taka nasprotstva kakor dosedaj.

Kakor doznavamo iz zanesljivega vira, pa namerava vlada kljub vsemu uveljaviti etnotno ureditev stanovanjskega vprašanja v celni državi, s tem, da zviša davek na hiše. Kalkulira takole: Srednje dobra hiša v Ljubljani je vredna okrog enega milijona kron. Sedaj mora lastnik hiše plačati državi od take hiše okrog 2000 K letnega hišnega davka. V primeri z vrednostjo hiše naj bi pa taka hiša dajala lastniku letno okrog 40 tisoč kron dohodkov, kar je približno

v soglasju s sedanjo bančno obrestno mero. Država naj bi bila torej upravičena, dobiti od teh dohodkov 50 do 60 odstotkov, torej upravičena, da zviša sedanji hišni davek za približno 600 do 800 odstotkov.

Tako torej kalkulira vlada. Sedaj pa se vprašajmo, kaj pomeni tako zvišanje hišnega davka? Lastniki hiš bodo podražili stanovanja za približno toliko odstotkov, kolikor bo vlada zvišala hišni davek. To bo pa za naše razmere naravnost horendno zvišanje sedanjih stanovanjskih najemnin. Državno uradništvo bo seveda prizadeto pri tem le toliko, kolikor se bo moralo potegovati za primerno zvišanje doklad k svojim plačam. Toda vse nekaj drugega pa bo tako zvišanje stanovanjskih najemnin za delavstvo, obrtništvo in zasebno uradništvo. Stanovanja se bodo tako podražila, da delavec, obrtnik in zasebni uradnik na noben način ne bosta mogla več prenašati poleg že itak velike draginje še teh novih bremen. Delavec in zasebni uradnik bosta zahtevala zvišanje plač, obrtnik in delodajalec sploh bodeta pa primorana zvišati cene produktov. Nastala bodo obsežna mezdna gibanja in draginja bo čimdalje večja.

Vladni gospodje pa na to prav nič ne mislijo. Ti kratkonoalo samo gledajo na to, kako bi povečali fiskalne dohodke, za posledice jim ni mar. Mi se sicer zavedamo, da mora prejal slej priti do izenačenja draginskih razmer v državi, ter da je na potu tudi izenačevanje svetovnih gospodarskih razmer, vendar pa moramo tako postopanje vlade, ki hoče na mah, čez noč in na tak prevraten način uveljaviti izenačenje davčnih in draginskih razmer v državi, najodločneje obsojati.

Stvar je pa zanimiva tudi še v drugem ozir. Draginske razmere naj bi se torej izenačile z belgrajskimi: toda novi davki, ki naj bi do tega privedli, so taki, da zadevajo večinoma le razvitejše pokrajine države. Tako je s trošarino, z zvišanimi poštnimi pristojbinami, z raznimi takсами itd., in sedaj še s temi novimi davki, ki jih namerava sedanja vlada uvesti. Davčna politika naše vlade je sploh taka, da so prizadeti po njili največ »prečanski« kraji, mesto da bi vlada skrbelo za to, da bi mesto uvajanja raznih novih davkov čimprej upostavila pošten davčni aparat v vseh tistih krajih države, kjer ta še ne funkcijonira ali pa ga še sploh ni in država vsled tega trpi škodo. Kuriozna je davčna politika sedanje vlade. To kaže tudi namera, uvedbe davka na časopisne inserate, baje po 20 par od vrste, pa tudi davek na izvesne table pri trgovinah, podjetjih, na plakate, itd.

Ker se vest o zvišanju stanovanjskih najemnin po vseh mestih čimdalje bolj širi, je želeli, da vlada čimprej poda javnosti o tej zadevi stvarnega pojasnila in informacije, zakaj na tak način pač ne pojde dalje!

Za avtonomijo, demokracijo in svobodo!

Govor nar. poslanca s. dr. Koruna v generalni ustavni debati Ust. skupščine dne 12. maja 1921.

(Dalje.)

Nekateri zagovorniki centralistične ureditve uprave so rekli: »Res je, uprava je slaba, ampak ta uprava je slaba zaradi tega, ker imamo pokrajinske vlade. Te so krive vsemu zlu. Gospodje, to ni točno. Ravno narobe je res. Tiste pokrajine, kjer imamo pokrajinske vlade so se najboljše upravljene. (Klici: »Tako je!«) ker pa imamo že sedaj upravo centralizirano, se upravlja slabo. Če se je o postanku naše države storila kaka napaka, se je storila s tem, da se za Srbijo l. 1918. razen centralne vlade ni ustanovila tudi posebna pokrajinska vlada. Če bi se bilo zgodilo to, bi nam bil prilhranjen marsikak upravni

nered, marsikaka upravna neprijetnost, ki jo imamo sedaj.

Torej ne to, da imamo pokrajinske vlade, je škodovalo upravi, ampak baš nasprotno. Če bi se to, kar je v adresi Narodnega Veča z dne 1. decembra 1918 na regenta bilo zahtevano, izpolnilo, da bi pokrajinske vlade dobile tudi svojo kontrolo v pokrajinskih svetih, bi bila ta uprava še veliko boljša, nego je. (Klici: Mišer Pribičević: »To ni v adresi!«) To je v adresi, gospod Pribičević. (Poslanec dr. Laza Marković: »Vi ste za avtonomijo!«) Smo, kakor ste žili iz vsega.

Kar se tiče razdelitve države v pokrajine, odklanjamo mi vse histo-

rične in plemenske vidike, po katerih naj bi se pokrajine sestavljale. Moram reči, da se mi čudno zdi, da so gospodje z desnice, kolikor je Slovencev, naenkrat prišli z neko historično ideologijo, katere slovenski narod nikdar ni poznal. (Klici: »Dobro!«) Razumim stališče Hrvatov, da so to naredili, dasiravno ga ne odobravam, ampak ga smatram za slabega. Ne morem pa razumeti historične navlake, s katero hočejo nekateri naših Slovencev nastopati.

Mislím, da bi bila razdelitev države v pokrajine približno v tej smeri, kakor jo je naznačil gospod dr. Smolnaka v svojem ustavnem načrtu, najboljše. Če bodele Vi Vaše županije, če jim daste morebiti več avtonomije, nego jim jo hočete dati, napravili premajhne, bo ta aparat silovito drag. Če bodo pokrajine večje, bodo finančno močnejše in bodo lahko razbremenjevale državo in državne blagajne. (Poslanec Avramovič: »Imamo mnogo demokratov in radikalcev, pa je treba mnogo mest!« — Poslanec Wilder: »Najtežje mi dobimo kandidate za razna mesta.«)

Gospodje! Povdarjal sem poprej, da ni niti izven centra niti v centru dovolj resnosti pri obravnavi tega vprašanja. Gospodje! To nerazno — oprostite mi ta strogi izraz — vidimo že v tem, kako se obnašate takrat, kadar govori kdo izmed gospodov, ki jih Vi imenujete separatiste: kadar govori kak govornik od desnice. Vsakega izmed teh gospodov, o katerih lojalnosti proti državi ne dvomim, smatrate velezidajalca, če ni ta izraz v ustih socialista deplasiran. Gospodje, tako se samo separatizem pospešuje in vzgaja, ne pa odstranjuje! (Odobravanje.)

Drugače vrste separatist nego so gospodje, ki sedijo tukaj, je gotovo Radič. Radič je s svojo demagogijo ustvaril na Hrvaškem situacijo, ki grozi pripeljati državo v bližnjih dneh ne samo na znotraj, ampak tudi na zunanji v neuprijetnosti. In, gospodje, čeprav nimam dolžnosti niti volje, dajati vladi v tem vprašanju Radiča kak nasvet, si vendar dovoljujem na vlado apelirati z enim: naj v bodočih dneh pazi, da ne bo skrival kakega prelivanja krvi na Hrvaškem, kajti tista kri bi lahko razbila državo, ki se je baš ustanovila. (Odobravanje na desnici. Ugovori na levi. Velik nemir. Klici iz centra: »Ne bomo skrivali.«) Zadovoljen bom, če bo tako.

Veliko se je čitalo v teku ustavne debate iz različnih knjig. Naj bo tudi meni dovoljeno, da prečitam nekaj prav kratkega, prečitam zaradi tega, ker dotičnik, ki je izgovoril to misli, ni pripadal stranki, ki ji pripadam jaz, ampak je bil pri stranki, ki ji pripadajo gospodje iz Jugoslovanskega kluba. Prečitati hočem nekaj besed pokojnega dr. Kreka (Klici: »Slava mu!«), ki se je izjavil že leta 1917 o jugoslovanskem vprašanju posebno glede različnih detajlnih vprašanj na način, ki je po mojem mnenju popolnoma pravičen. (Klici: »Čunimo!«) On pravi:

»Zato mislim, da bi trebalo stvo-riti jedan jak centralni parlament od dva koordinirana doma.« (Medklic: »Krek je bil za dvodolni sistem?«) Da, toda ne tako, kakor je to predlagal prvotni vladni načrt, ampak za ločeno narodno-politično in socialno-politično zbornico. Krek pravi dalje:

»Centralni parlament ima... eminentno politično zadačo: pitanja ustava, vanjske politike narodne obrane, pa veliko okvirno zakonodavstvo... Unutar tih okvira zakona imala bi se razviti samouprava.« Torej to, kar mi zahtevamo in želimo. O pokrajinah pravi Krek tole:

»Ekonomska bi se momentat morao uzeti u račun pri stvaranju provincija. Mislím, da bi za cilju državu trebalo 10—12 ovakvih organizacija, imali bi oni sa svojim pokrajinskim saborima zadačo, da se brinu za pridigovanje gospodarstva: za poljsku produkciju, industriju, željeznice, ceste itd. Radi toga moraju pokrajine biti uređene bez obzira na dosadanje državne i zemaljske granice na čisto geografsko-ekonomskim principima, prema prometnoj tendenciji i ekonomskom karakteru zemlje.«

(Splošno odobravanje.) Ta princip imamo tudi mi.

(Dalje prih.)

Politične vesti.

— Razmejitev na Koroskem. Jugoslovanska delegacija komisije za razmejitev naše države in Avstrije je predložila večeraj predsedništvu zavezniške razmejitvene komisije zahtevo, naj se na bivšem Koroskem plebiscitum ozemlju določi kot meja med obema državama reka Drava.

— Kravja kupčija JDS in NSS. »Jugoslavijine« beležkar je večeraj zapisal to-le: »Prenizka ponudba. JDS išče kompromisa z NSS ter ponuja zato par mladinov.« — Dobro! — Če popuja JDS par mladinov, mora logično obstojati med JDS nov razkol. In kdo drugi more ponujati NSS par ledearskih mladinov kakor liberalni stariši? Radovedni smo sedaj le še, kateri so ti mladini!!

— Iz ustavnega odseka. Ustavni odsek je razpravljal o izpremembah, katere je predlagal Jugoslovanski klub glede člena 12. Klub je zahteval, naj se izpusti stavek: »Način, kako se bodo vzdrževale te vezi, se uredi z zakonom«. Zahteval je tudi, naj se izpusti takozvan »kancelarparagraf«. Po kratki debati so bili predlogi Jugoslovanskega kluba odklonjeni. Poročevalec dr. Laza Marković je izjavil, da se bo ustavni odsek vrnil k 12. členu, če bi došlo do sporazuma o ostalih členih. Pri členu 13 (o tisku) je bilo več predlogov za izpremembe. Končno so bile sprejete izpremembe, za katere so se sporazumele večinske skupine. Koncem 5. odstavka, kjer se govori o dolžnosti sodišča, ki mora v 24 urah potrditi ali razveljaviti ustavitve lista, je sprejet odstavek: »V nasprotnem primeru se smatra, da je ustavitve razveljavljena. Redno sodišče odločuje o povrnitvi odškodnine neodvisno od sodniškega odloka glede razveljavljenja ustavitve«. V zadnjem odstavku mora slediti besedam »s posebnim zakonom o tisku se odredi to-le:« kdaj in v katerem primeru in na kateri način morajo osebe, ki so naštele zgoraj, odgovorjati na prestopke potom tiskar. Pri členu 14, je bil sprejet predlog socialistov, naj se izpuste besede »v mejah zakona«, namesto tega pa se ustavi v ta člen »podrobnejše naredbe se odrede z zakonom«. Pri prijavi zborovanja pod milim nebom se mora reči: »Najmanj 24 ur poprejš, pri členu 16, pa se v predzadnji stavek vrste besede: »država bo podpirala delo za povzdigo ljudske izobrazbe«. Pri členu 17, ki govori o tem, da je za jamčenja tajnosti brzojav, se dodajo besede: »in telefonskih pozovorov«.

— Naša ustava in sama radost. Pri nas sicer ne preveč, toda francoska agencija »Havas« javlja na ves glas, da pariški krogi kar ne morejo ločiti od samega veselja nad veliko pametjo, ki so jo naši buržoazni diplomati položili v to interesantnost 20. veka. Majhno premišljevanje nam je ključ do te »Havas-ove« radosti. V Beogradu je Pašić, v Parizu je Vesnić, med Pašićem in Vesnićem je par sto kilometrov hrzojavne žice; med Vesnićem in agencijo »Havas« pa poje telefon.

— Nameravan atentat na Draškovića. Iz Beograda poročajo, da so v Zagrebu odkrili zaroto proti notranjemu ministru Draškoviću. Baje je bilo že več oseb aretiranih. — Toda kakor piše K. Cievarić v »Beogradskem Dnevniku«, je tudi s tem atentatom Draškovića mistificiral javnost.

— Imunitetni odsek je sprejel ostavko dosedanjega predsednika dr. Čurjišča. Na njegovo mesto so postavili Čedo Krstića.

Dnevne vesti.

V Ljutomeru je bil izvoljen za župana soglasno sodrug Viktor Kukovec.

Stanovanja v novo zgrajenih hišah. Na Resljevi cesti v Ljubljani je južna železnica zgradila veliko stanovanjsko hišo za svoje uradnike. Stanovanja v tej hiši pa stanejo okrog 1000 K mesečno. Seveda se sedaj železniški uslužbenci branijo iti v tako draga stanovanja, ker v sedanjih svojih stanovanih plačujejo le od približno 100 do 300 K mesečne najemnine. Stanovanja bi potemtakem ostala v novo zgrajenih hišah — prazna. Torej zidajte nove hiše!

Živio policajdemokracija. Notranje ministrtvo namerava v najkrajšem času organizirati ob madžarski meji obmejno policijo, katere dolžnost bo nadzirati gibanje obmejnega prebivalstva. Sedež policije bo v Subotici.

Del Wranglove armade bo po doseženem sporazumu nastanjen v Jugoslaviji, drugi del pa v Češkoslovaški. Kdor se hoče vrniti v Rusijo, mora zahtevati posebno dovoljenje in bi se vrnil preko Rumunije ali Nemčije.

Delavska zbornica v Novem Sadu. V kratkem času bo otvorjena v Novem Sadu delavska zbornica za Vojvodino, ker je uredba o delavskih zbornicah že odobrena in podpisana.

Za sodnega izvedenca za knjigovodstvo je imenovalo deželno sodišče v Ljubljani gosp. Fran Skerlep-a.

Državni praznik sv. Cirila in Metoda. V torek dne 24. maja 1921 se bo obhajal praznik slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda kot državni praznik po običajnem načinu državnih praznikov.

— Čevljarska zadruga za Ljubljano in okolico naznanja, da se vrši pomagalska preizkušnja v nedeljo 29. maja ob 2. uri pop. Kdor se hoče podvreči pomagalski preizkušnji, naj se zgleda do 25. t. m. pri Karlu Kordeliću, Rimska cesta 5. Na poznejše prijave se ne bo oziralo.

Premog. Stranke, ki imajo karto A ali B bivše ubožne akcije, dobe na izkaznici mestnega magistrata za vsako rodbino po 100 kg premoga za K 10. Vse stranke z izkaznico A in one stranke z izkaznico B, kojih rodbinsko ime pričenja z začetno črko A ali B, naj se zgledajo v soboto 21. t. m., one z začetno črko C, Č, D pa v ponedeljek 23. t. m. pri mestnem magistratu.

Kdor potuje daleč v brzovoznih in orient-ekspresnih vlakih, si more nabaviti vozne izkaznice za spalne vozove. Edinole v potovanja pisarni Ed. Tavčar, Ljubljana, Dunajska cesta 31. Naročte se lahko že dan pred odhodom vlakov.

Slavia prispe v Ljubljano danes zvečer s češkimi brzovlakom. — Tekme se vrše v soboto in nedeljo ob pol 18. uri. Ker je pri blagajni pričakovati navaša, se občinstvu priporoča, nabaviti si vstopnice v predprodaji v drogeriji Kanc.

Kulturni vestnik.

Koncerti hrvatskega pevskega društva »Lisinski« iz Zagreba. Pod okriljem naše Glasbene Matice priredi pevski zbor Lisinskega iz Zagreba v torek dne 24. maja v vel. dvor. hot. Union koncert. Besedilo pesmi ta rukovet. Mešan zbor. Besedilo pesmi se dobi po 8 K izvod v predprodaji vstopnic in na večer koncerta pri blagajni. Na posamezne pesmi se še povrnemo, danes pa opozarjamo občinstvo na izredni glasbeni užitek, ki nam se nudi in ga vljudno vabimo, da z mnogobrojnim posetom počasti bratski hrvatski pevski zbor in njegovo odlično kulturno delo.

Glasbena Matica priredi v soboto 21. t. m. na čast udeležnikom kongresa Udruženja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov koncert s sodelovanjem pevskega zbora Glasbene Matice in pomnoženega orkestra kr. narodnega gledališča v Ljubljani. Sprejeto bo obsejal kot glavno točko najnovejšo slovensko izvorno skladbo Satnerjevo »V pepelnici noči«, ki je dosegla na torkovem Matičnem koncertu popolni uspeh po soglasnem mnenju strokovne kritike. Izvajalo se bo tudi »Rubinsteinovo »Jutro« z moškimi zborom in orkestrom, vmes pa se bodo izvajale priljubljene jugoslovanske narodne pesmi. Del sedeežev je rezerviran za udeležence kongresa. Vstopnice se prodajajo v trafikii v Prešernovi ulici. Opozarjamo oni del občinstva, ki pri zadnjem koncertu ni mogel vstopnic več dobiti, na ta koncert.

Iz stranke.

Opozarjamo na diskusijski večer, ki bo danes ob 8. uri zvečer v mali dvorani »Mestnega doma«.

Trbovlje. Vabimo vse zaupnike krajevne politične organizacije JSDS na širšo sejo, ki bo v nedeljo dne 22. maja ob 6. uri zvečer v Delavskem domu v društveni pisarni. Vabi se tudi zaupnike iz Hrastnika. Ker je dnevni red zelo važen, je udeležba dolžnost. — Predsednik.

Vestnik Svobode.

Seja centralnega odbora »Svobode« bo danes ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Udeležba dolžnost.

Gospodarstvo.

— »Dunav«, zavarovalna delniška družba v Zagrebu je na podlagi odredbe št. 2055 ministrstva za industrijo in obrt začela obratovati tudi v Sloveniji. Družba sprejema zavarovanja na življenje proti požaru, vlamski tatvini, škodam na transportih, nezgodam in jamstvom. Za Slovenijo se je ustanovila podružnica v Ljubljani in je vodstvo poverjeno gospodu J. Welly-ju, dosedanjemu dolgoletnemu upravitelju »Bonavé«.

— Narodba ministrstva trgovine in industrije glede potovanja letoviških in

zdraviških gostov iz inozemstva v Jugoslavijo. Tuji iz Češkoslovaške ali Nemške Avstrije ter iz teritorija Južijske Benečije, ki hočejo potovati v kako zdravilišče, kopalnišče ali letovišče Slovenije, se morajo zgledati pri Generalnem konzulatu kraljevine SHS v Pragi, Beču ali Trstu odnosno pri konzularnem predstavništvu v Gradcu ter izpolniti pasportni list. Istočasno se imajo obrniti na Tourist office, Ljubljana, Dunajska cesta 18 s posebnim dopisom, o čemur daje informacije »Generalni komisariat za promet in turiziko v Sloveniji«, Ljubljana.

Konferenca soc. občinskih odbornikov.

V ponedeljek dne 16. t. m. se je vršila v Celju konferenca v svrhu informacij in navodil o bodočem delovanju socialističnih odbornikov v občinskih svetih. Na konferenci je bilo zastopanih 22 občin z 140 člani obč. odborniki, ki so se odločili za enoten nastop in da bodo delali pravično v splošno ljudsko zadovoljstvo. Predsedstvo konference je vodil sodrug Hraštnik Valentin, obč. odbornik okolice Celje, ki je v imenu vseh navzočih obč. zastopnikov pozdravil sodruga dr. Jelenc, prispevskega iz Ljubljane z namenom, da obrazloži pot, katere naj se drže vsi izvoljeni socialistični občinski odborniki. Sodruga dr. Jelenc je izjavil približno to-le: Res, — skoroda nepričakovano zmaga naše stranke v marsikateri občini nam daje zopet novega poguma za nadaljnje delovanje ter zmago socializma. Malo je občin v vašem okraju, v katere ne bi prišli socialistični obč. odborniki. Toda s tem pa naše delo nikakor ni še končano, temveč gledati moramo, da bomo tudi pokazali sadove našega delovanja. Dobro bomo morali prezračiti vse tiste občinske urade: odpraviti bo treba iz njih dnh kapitalističnega sistema v občinskem gospodarstvu.

Kakšen je naš najbližji program v obč. odborih? V prvi vrsti: Pravica za vse sloje enaka in vseh strank! Naša skrb bo veljala tudi preskrbi ubožev, varnosti občinov, v glavnem pa primerni izobrazbi otroka. Resnica je, da se nalaja večina občin v težkem položaju, ali mi kot socialisti se tega ne smemo bati. Zahtevati bomo dokazne prejšnjega delovanja; kajti slabega delovanja prejšnjih odborov pa ne maramo mi prevzeti na svojo odgovornost. Sodruga Koren je spomnil sodruga na to, koliko ilosčev raznih oči gleda na socialistične občinske odbornike, ki jih je izvolilo izkoriščano ljudstvo. Radi tega je pa tudi naša dolžnost, da vestno in vztrajno delamo na polju socializma, da ostano zvesti socialistični ideji in da se v njo še poglabimo. O kompromisni politiki je izjavil: Nikdar ne smemo postati nezvesti svoji stranki, da bi direktno ali indirektno glasovali za buržoaznega župana. Hočemo iti samostojno na delo, ako nočemo prodati čisteza ljudstva, katero nas je poslalo, da se tudi v občini borimo za njegove pravice. — Nadalje je govoril še sodrug Lapornik. — Sodruga Leskošek, strok. tajnik v Celju, je stavil sledeči predlog: 1. V svrhu kontrole je potrebno, da se nemudoma predlože pristopne izjave oziroma članske knjižice v okrajno tajništvo v Celju. Vsak občinski odbornik mora biti vsaj na strankni list naročen, najsibo »Enakost«, »Ljudski glas«, v prvi vrsti pa se priporoča list »Naprej«, posebno, ker bodo obstojali razni socialistični klubi in je ta list glavno strankno glasilo. 3. Ustanovi naj se za celjsko okrožje okrožni klub soc. obč. odbornikov, obsegajoč dosedajni delokrog politične organizacije. Potrebno je, da se sodrugi naroče na strankine liste, da bodo predvsem kot odborniki vedno poučeni. Dolžnost nas vseh je, da čimbolj razširjamo predvsem naš list »Naprej«, kajti s tem tudi povečujemo našo moč.

Dopisi.

Ljubno v Savinjski dolini. Kako potrebna je bila prodajalna Konzumnega

društva za Slovenijo pri nas, se že kaže. Vse, kar je meščanskega v našem kraju, dela proti nam: s protesti, pritožbami itd. interverirajo proti konzumu, sklicujejo se, stanke itd., pa vse seveda brez uspeha. Še štirinajst dni ni preteklo od otvoritve prodajalne K. dr. ali vse se je že izpremenilo. Trgovci znižujejo cene (sladkor na pr. so znižali od K 58.— na K 48.—), člani naše prodajalne se množijo dan za dnem, tako, da postaja Ljubno vedno bolj rdeče. Trgovcem naš konzum sploh ne da spati. V soboto 14. t. m. so celo stavkali v protest proti njega ustanovitvi! — Sicer so razmere pri nas enolične. Pri občinskih volitvah je dobila naša lista 16 odb., lista SLS pa osem; za župana je bil izvoljen naš sodrug. — Obljubljene agrarne reforme pa kar nočejo izpeljati; tukajšnja posestva ljubljanskega škofa pa leže nedotaknjena, niti pašnikov naših ljudi ne dobe v uporabo. Skrajni čas je že, da se v tem oziru zadeve uredi. Tukajšnji prebivalec so zelo razburjeni. Upamo pa, da ukrene naš občinski odbor vse potrebno.

Popravek. Zastopnik g. Pergerja v Mislinjah nam je poslal naslednji popravek: Z ozirom na članke objavljene v št. 50 Vašega cenjenega lista od 3. III, 1921 pod napisom »Gosp. pl. Perger in njegov sužnja« ter v št. 76 od 16. IV, 1921 pod napisom »Na ulo onim, ki se jih tiče«: Ni res, da je g. Perger židov, marveč je res, da je arijskega pokolenja, kar je dokazano tudi o njegovih rodbinskih prednikih nazaj do časa 39-letne vojske. Skoro četrt stoletja prebiva g. Perger v Mislinjah in je med tem prvotno lesno obrt preuredil v čisto moderno lesno gospodarstvo. V pisarni gosp. Pergerja so razen enega Češkoslovaka nemeščeni sami domačini in tudi med delavstvom je le malo takih, ki niso iz domačih krajev. Glede dohodkov posestva povdarjam, da je isto zadnja leta nosilo vrlo malo dobička. Najboljši delavec v decembru 1920 niso zaslužili po K 28.— marveč pri akordnem delu čez 100 kron dnevno — ne glede na prosto stanovanje in deputate, tako da so si gozdni delavci ob svojem zaslužku redili 13 glav živine za eno bitelj. Manj kot 31 kron dnevno splohi nobeden odrasli dninar meseca decembra 1920 ni dobival ob 8-urnem delu (odredba glavnega poverjenika za agrarno reformo od 24. maja 1920.) Ker so bile v teku pravde z južno-stajersko lesno industrijsko družbo z. o. z. ter slednja ni mogla lesa razrezati, Perger pa ni smel lesa razrezati in prodati, je oblast odredila, da se ima obdelati 4500 kubičnih metrov okroglega lesa brez vsakega odškodovanja za les in rez samo radi tega, da se zaposlijo delavci, kar pač dokazuje, da je oblast po možnosti najbolje skrbela za delavstvo. — Glede akorda v notici od 6. aprila je neresnična trditev, da je akordno delo bilo dovršeno, ker je predmet akorda tvorila dobava mehkega lesa in podiranje bukev, dovršila pa se je samo dobava mehkega lesa. Sokanje in spravlanje bukovih dreves se sploh še ni bilo začelo. Pri dobavi mehkega lesa je zaslužilo 10 delavcev v dobi od 9. septembra 1920 do marca 1921 nad 140.000 K, od katere svote se je po odbitku predujmov dne 17. in 24. marca 1921 izplačalo okrog 70.000 K; 1000 K za vsakega moža pa bi se izplačalo še le takrat, če se prične s podiranjem bukev. Da bi bili delavci morali o Veliki noči stradati, je torej prosto izmišljeno.

Na Bohinjski Beli se bode prodalo na dražbi hiša št. 67 z vrtom dne 29. maja ob 9. uri dopoldne sklicena cena 7000 Dinarjev. Interesenti naj se zgledajo pod št. 710-dr. na upravo lista.

Spretnega krojaškega pomočnika za trajno delo proti dobri plači takoj sprejme Andrej Omar, krojaški mojster, Rajhenburg.

Sprejmemo se izvežbani pisarniški uradniki in uradnice s trgovsko naobrazbo. Organizirani imajo prednost! Ponudbe s prepisi spričeval naj se vpošljejo na **Konsumno društvo za Slovenijo, Ljubljana, poštni predal 13.**

Mariborska eskomptna banka, Maribor, Tegethoffova ulica 11 **Podružnici: MURSKA SOBOTA in VELIKOVEC** prevzema denarne vloge in izvršuje vsakovrstne bančne posle - - pod najugodnejšimi pogoji. - - **Odgovorni urednik: Jak. Vebovec.**